

ježto předpis jeho byl ustanovením Šu 19 nesp. říz., jako zákona pozdějšího, derogován. Je-li tvrzení Pavlíný T-ové o její churavosti správným a nebylo-li by lze proto tresty vězení na ní vykonati, bylo by soudu prvé stolice postupovati podle předpisu Šu 365 ex. ř., ježto exekuci na základě právoplatných rozhodnutí ve věcech nesporných možno vésti dle ustanovení Šu 19 nesp. říz. i podle předpisů civilního řádu soudního, nyní dle řádu exekučního.

Čís. 2145.

Přípustnost preklusivní prorogace na prospěch řádného soudu ve mzdovém sporu, pro nějž byl v tarifní smlouvě stanoven soud rozhodčí.

Vliv poklesu cizozemské měny, byla-li stanovena pro cizozemské dělníky pracující v tuzemsku mzda v Kč a vyplácena v určité relaci cizí měny ku Kč. Pro posuzování přiměřenosti mzdy jest lhostejno, že dělník bydlí v cizozemsku.

(Rozh. ze dne 9. ledna 1923, R I 1460/22.)

Do továrny žalované firmy na saském pomezí docházelo též dělnictvo ze Saská, jež si vymínilo v listopadu 1919 placení mzdy nikoliv v Kč, v nichž se mzda vyplácela ostatním dělníkům, nýbrž v markách a to v poměru 1 Kč = 85 pf. Když v roce 1921 počala marka překotně klesati, domáhal se žalobce, jeden ze saských dělníků, placení mzdy v Kč. Zaměstnavatel žádosti nevyhověl, žalobce setrval však v práci a žaloval o zaplacení mzdy v Kč. Mezi svazem zaměstnavatelů a organizací dělníků, k nimž náležely i sporující se strany, byla uzavřena tarifní smlouva, dle jejíhož čl. XVI. měly býti všechny mzdové spory právoplatně rozhodnuty rozhodčí komisí. Žalobě o zaplacení mzdy v Kč procesní soud prvé stolice vyhověl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl, a uvedl v podstatě v d u v o d e c h: Pokud jde o přípustnost pořadu práva, k níž dlužno z úřední povinnosti přihlídnouti, jest míti za to, že jest pořad práva přípustným. Smlouva, již pro spory byla umluvena rozhodčí komise, není veřejnoprávní normou, zbraňující přístup k soudu, nýbrž soukromou úmluvou, od níž strany mohou kdykoliv odstoupiti. To stalo se i v tomto případě. Žalobce tím, že podal žalobu, prohlásil výslovně, žalovaný pak, pustiv se do jednání o žalobě, dal mlčky na jevo, že od úmluvy o rozhodčí komisi upouští (§ 104, odstavec třetí j. n.). Ve věci samé dlužno přihlídnouti k tomu, že smlouva námezdní, o níž tu jde, byla kdykoliv kteroukoli stranou rozvazatelná. Zde nastalo částečné rozvázání smlouvy co do mzdy. V dalším setrvání žalobce v práci a v souhlasu žalované k tomu jest spatřovati pokračování ve služebním poměru, při čemž však nebyla odměna umluvena. Jest proto dle Šu 1152 obč. zák. stanoviti odměnu přiměřenou a tu bude dlužno přihlídnouti k poměrům v Sasku, kde žije se podstatně laciněji nežli v tuzemsku.

N e j v y š š í s o u d zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu, by, nepřihlížeje k duvodum, pro které rozsudek prvního soudce zrušil, po případném dalším jednání znova rozhodl.

D ů v o d y:

Co se týče otázky nepřipustnosti pořadu práva, k níž v každém období sporu z povinnosti úřední přihlížeti dlužno, souhlasí Nejvyšší soud se soudem odvolacím, že věc na řádný pořad práva patří, protože dlužno za to míti, že strany tím, že žalobce žalobu u řádného soudu podal, a žalovaná do sporu se pustila, aniž by námitku nepříslušnosti jeho vznesla, od smlouvy rozhodčí v tarifní smlouvě obsažené, mlčky upustily (§ 104 odstavec třetí j. n.). Ve věci samé však je rozhodnutí odvolacího soudu právně mylné, dovozuje-li, že tím, že dělníci — mezi nimi též žalobce, odepřeli mzdu v tarifní smlouvě, pokud se týče v úmluvě ze dne 6. května 1920 v KČ stanovenou přijímati v markách v pevném kursu 1 KČ = 85 pf., došlo ke zrušení pracovní smlouvy, co se týče výše mzdy, a že tedy dlužno vyšetřiti, jaká mzda je přiměřená (§ 1152 n. zn. obč. zák.). Neboť smlouvy jest dle Šu 914 n. zn. obč. zák. vykládati dle úmyslu stran a rozuměti jim tak, jak to obvyklosti poctivého obchodu odpovídá. Tu však nemůže býti nejmenší pochybnosti, že usjednotily-li se strany v době, kdy marka měla ještě kurs vůči koruně příznivý a jakž takž pevný, na tom, aby mzda, vyjednaná v KČ, vyplácena byla v M. v pevné relaci 1 K = 85 pf., mělo tím jen vyvarováno býti neustálému přepočítávání podle stále, avšak bez značného rozdílu se měnícího kursu, neměla tím však žádná strana býti zkrácena a nebyla tedy na tuto pevnou relaci vázána, jakmile kursovni rozdíl vykazovati začal číslici tak značnou, že hodnota mzdy v relaci té vyplácené nerovнала se v podstatě více mzdě v KČ vyjednané. Kdyby byla začala marka enormně stoupat a koruna enormně klesat, zajisté by žalovaná firma sama se byla postavila na toto stanovisko. Za dané situace, kdy tomu je naopak, dlužno uvážiti, že dělníci, kteří dostávají mzdu v řečené relaci, byli by nekonečně na tom hůře, než dělníci, kteří ji dostávají v KČ, ač obě skupiny konají práci stejnou: podnikatel tedy by se na úkor skupiny prvé hospodářsky neomluvitelně obohacoval, což nelze srovnati ani s úmyslem stran ani s poctivostí právního obchodu. Ale nedosti na tom. Pevná relace 1 KČ = 85 pf. byla vlastně za situace tehdaž dané v ý h o d o u pro dělníky a nemůže se tedy převrátiti na jejich újmu, neboť to by ještě více úmyslu stran a poctivosti právního obchodu odporovalo. Jak žalovaná firma sama líčí, stala se úmluva o relaci 1 KČ = 85 pf. začátkem listopadu 1919, kdy byl kurs 1 K 70 pf., a stala se jen na n á t l a k d ě l n í c t v a a hrozbu výpovědi, nemůže tedy žalovaná nyní využívatí jí na svůj prospěch, k němuž přece nikdy nečelila. Jestliže však značnou a dle daných poměrů trvalou změnou kursu sešlo s relace 1 KČ = 85 pf., která byla míněna jen jako opatření dočasné, pokud tehdejší poměr kursovni v podstatě potrvá, nesešlo tím nikterak ještě se m z d o v ý c h s a z e b ve smlouvě tarifní, pokud se týče v úmluvě ze dne 6. května 1920 v KČ stanovených, tyto zůstaly a následek scítí s umluvené pevné relace je jen ten, že se mzda, dokud se strany nedohodnou na relaci jiné, nynějšímu kursu přiměřená, musí vypláceti plným obnosem sazby v KČ anebo sice v markách, ale dle běžného, pořád se měnícího kursu. V tom tedy odvolací soud zásadně chybí, že onu pevnou relaci stotožnil se mzdovou sazbou, a od-

padnutí oné má i za odpadnutí této, což je mylné, rozšiřujíc účinek mnohem dále, než kam sahá příčina. Relace 1 Kč — 85 pf. byla jen formulkou pro přepočítání mzdové sazby, v Kč vyjádřené, nikoli ale mzdovou sazbou samou, vždyť udává jen, za kolik se má jednotka čítat, nikoli ale, kolik jednotek dělník obdržeti má. Ale i kdyby, ač to připustiti nelze, za to se míti musilo, že i se sazby sešlo a že tedy vyšetřiti jest mzdu přiměřenou, jest odvolací soud opět na omylu, máje za to, že se tu musí přihlížeti k tomu, že žalobce bydlí v Sasku a přiměřenost že se musí posuzovati dle tamních drahotných poměrů, neboť § 1152 obč. zák. pod přiměřeností mzdy myslí přiměřenost její ku práci, jak z předchozího §u 1151 zřetelně plyne, myslí tedy měřítko objektivní, věcné, a odhlíží naprosto ode všech poměrů osobních, momentů subjektivních, jež jsou u každého dělníka jiné. Takto však dojde se, jak již prvý soudce správně usoudil, opět k sazbám tarifním, neboť, jsou-li přiměřeny pro dělníky bydlící v Čechách, jsou přiměřeny i pro žalobce bydlícího sice přes hranici v Sasku, ale pracujícího v témž závodě jako oni.

Čís. 2146.

Působnost rozhodčího soudu, jemuž dle stanov spolku náleží rozhodovati o všech záležitostech z poměru spolkového, jest obmezena na poměry ze vzájemného vztahu spolku a jeho členstva, jak upraven jest stanovami, a nelze ji rozšiřovati na ryze obchodní vztahy ku členům (na př. na nákup zboží pro členy).

(Rozh. ze dne 9. ledna 1923, R I 1497/22.)

Odbor spolku čs. textilních průmyslníků v Č. sprostředkoval v cizině pro své členstvo nákup bavlny, dal ji v tuzemských přádelnách sepřísti a dodával ji pak svým členům. Když jeden z nich kupní ceny za takto dodanou přízi nezaplatil, domáhal se jí odbor spolku žalobou, proti níž žalovaný mimo jiné namítl nepřipustnost pořadu práva, ježto dle čl. 14 stanov žalujícího odboru spolku ve sporech z poměru spolkového rozhoduje smírčí soud. Soud prvé stolice námitku nepřipustnosti pořadu práva zamítl. Důvody: Soud dospěl ku přesvědčení, že tento spor není sporem z poměru spolkového. Bylo hlavně uvážiti znění článku 2. stanov, kdež jest vytčen účel spolku; dle tohoto článku jest účelem spolku sesilovat výrobní a prodejní schopnosti a hájiti zájmy průmyslu textilního a podporovati vznik nových odvětví tohoto průmyslu; o podpoře a hmotných výhodách a obchodech členů spolku samých není zmínky. Článek třetí stanov vypočítává, kterak se spolek snaží tohoto cíle dosíci, a zase se nezmiňuje o výhodách a nákupu neb objednávkách zboží pro členy a podobné, naopak v bodu b) vytyčuje, že spolek bude opatřovati pro své členy pouze nové vzory, tedy nikoliv zboží. Opatřil-li tudíž spolek pro své členy zboží (bavlnu) a přízi pak svým členům a tudíž také žalovanému dodal, není to činnost spolková vlastní a vnitřní, nýbrž činnost čistě obchodní, která s vlastními záležitostmi spolku nemá ničeho společného. Ostatně sám žalovaný ve svých námitkách výslovně